

**DET KONGELEGE
FINANSDEPARTEMENT**

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Hugo Parr

FORNYINGS- OG
ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET

06.10.2008

ARKIVKODE:

SAKENR: 200701034-167

Deres ref
200701034- /HES

Vår ref
08/3725 E TJ

Dato
3.10.2008

Felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor - høringssvar for arbeidsgrupperapport om felles IKT-arkitektur

Finansdepartementet ser det som positivt at Fornyings- og administrasjonsdepartementet har fått viktige offentlige etater til å foreta en grundig utredning av mulige tiltak for å oppnå en bedre IKT-infrastruktur som grunnlag for offentlig elektronisk tjenesteyting. Finansdepartementet vil dele sin uttalelse i

1. Det som beskriver innholdet i arkitekturen: arkitekturprinsipper, virksomhetsprosesser og felleskomponenter/fellestjenester
2. Styringsprinsipper og ansvar for gjennomføring av eventuelle tiltak

1. IKT-ARKITEKTURENS INNHOLD

Arkitekturprinsipper

Det er i rapportens kapittel 3 foreslått 8 arkitekturprinsipper med tjenesteorientering, interoperabilitet, tilgjengelighet, sikkerhet, åpenhet, fleksibilitet, skalerbarhet og enhetlig brukerfront. Arbeidsgruppen har gått grundig gjennom forslag til felles prinsipper og Finansdepartementet har ikke forslag om ytterligere prinsipper.

Departementet foreslår heller ikke nå at noen av prinsippene tas ut, men vil peke på ulik grad av viktighet og kompleksitet i gjennomføring. Interoperabilitet bør anses som det viktigste prinsippet der ulike tjenester kan samspille både på det tekniske, semantiske (informasjonsinnhold) og organisatoriske plan. En tjenesteorientert arkitektur der tjenester, tekniske komponenter og data kan gjenbrukes, er et godt prinsipp og bør kunne ligge som en rettesnor for offentlige IKT-prosjekter. Arbeidsgruppen er nyansert i sin beskrivelse av at prinsippet skal brukes på de områdene som egner seg for denne tilnærmingen. Finansdepartementet deler et slik nyansert syn. Teknologien for en tjenesteorientert arkitektur er ikke over alt modnet i bruk og det må foretas en

avveining av ønsket funksjonalitet for offentlige tjenester og den kompleksitet omstilling til en tjenesteorientert arkitektur kan innebære.

Sikkerhet blir et svært viktig område for en tverrgående IKT-arkitektur i forvaltningen. Ved innføring av elektroniske tjenester i stort omfang blir det økende avhengig av at de elektroniske løsningene er tilgjengelige til enhver tid. I tillegg er det behov for nødvendig skjerming av informasjon. Krav til sikkerhet vil kunne begrense funksjonaliteten i elektroniske tjenester og vil kunne føre til store kostnadsøkninger. Arkitekturrapporten sier i kapittel 3.2.4. at sikkerhetsprinsippet skal settes først dersom det er i konflikt med andre prinsipper. Et slik syn kan virke unyansert, da Finansdepartementet antar at en i praksis alltid må avveie de ulike arkitekturprinsippene gjennom risikovurderinger, utforming av alternative løsninger og nytte/kost-analyser.

Finansdepartementet har ikke merknad til at de 8 prinsippene gjøres obligatoriske på det nivå de er utformet. Prinsippene vil da få en understrekning av at de er viktige retningslinjer for utvikling av elektroniske tjenester i forvaltningen. Konkretiseringen i form av standarder og eventuelle fellesløsninger vil uansett kreve særskilte beslutningsprosesser og være basert på grundigere analyser og avveininger.

Virksomhetsprosesser

Arbeidsgrupperapporten gir eksempler på prosesser i og mellom offentlige virksomheter som en felles IKT-arkitektur skal kunne understøtte.

Finansdepartementet vil peke på viktigheten av at IKT-arkitekturen understøtter effektive arbeidsprosesser, organisasjonsløsninger og regelverk.

Felleskomponenter og fellestjenester

Finansdepartementet er i utgangspunktet positiv til at det tas initiativ for å etablere felleskomponenter og fellestjenester på områder der dette er kosteffektivt for staten og der det kan bidra til forbedring av offentlig tjenesteyting. Hovedløsningen for IKT-bruk i det offentlige vil departementet forvente at fortsatt vil ligge innenfor den enkelte sektor og den enkelte virksomhet. Fellesløsninger kan utvikles på nærmere utvalgte områder der fellesbehovene er fremtredende, der det gir god samfunnsøkonomisk effektivitet og der løsningene er mulig å realisere uten for høy risiko.

Arbeidsgruppen foreslår en rekke felleskomponenter og fellestjenester. På noen områder er arbeidet kommet langt og en kan ta stilling til konkrete forslag. Eksempler på slike områder er knyttet til forslagene i Altinn II-utviklingen og forslag til felles elektronisk ID. Videre arbeid med felles metadata og eDialog-rammeverk er kommet noe kortere og krever mer arbeid før løsninger eventuelt kan etableres i stor skala. Områder som krever mer arbeid før det tas stilling til konkrete løsninger, er fellestjenester for innkreving av mindre avgifter og gebyr, og arbeid med felles registerdataforvaltning.

2. STYRINGSPRINSIPPER

I rapportens kapittel 6 *Styringsprinsipper* drøftes ulike modeller for styring og oppfølging av prinsippene for felles IKT-arkitektur. Som det fremgår av høringsbrevet, vil Fornyings- og administrasjonsdepartementet først i etterkant av høringen ta stilling til forslagene i rapporten, og hvordan det videre arbeidet med en felles IKT-arkitektur for offentlig sektor skal gjennomføres. Finansdepartementet vil komme tilbake med en nærmere vurdering av forholdene knyttet til styringsprinsipper når det er avklart hvordan Fornyings- og administrasjonsdepartementet stiller seg til anbefalingene i rapporten, og på hvilken måte arbeidsgruppens rapport vil bli fulgt opp.

Finansdepartementet vil imidlertid knytte noen kommentarer til enkelte forhold som drøftes i rapporten.

I avsnitt 6.3.1 *Alternative styringsmodeller for tildeling og budsjett* fremhever arbeidsgruppen at en eventuell etablering av et tverrsektorielt styringsregime for en felles IKT-arkitektur og anvendelse av felleskomponenter ikke må få som konsekvens at grunnleggende styringsprinsipper i staten settes til side, og at det fremdeles må være slik at det opprettholdes en klar instruksjonslinje. Finansdepartementet deler arbeidsgruppens vurdering av dette forholdet.

I dette avsnittet drøfter arbeidsgruppen også mulige nye modeller for utarbeiding av budsjettforslag som kan bidra til å stimulere til bruk av felles IKT-arkitektur og felles komponenter, jf. figur 6.1 *Alternative styringsmodeller*. Finansdepartementet viser i denne forbindelse til at det må legges til grunn at det også er mulig å oppnå en god etterlevelse av eventuelle prinsipper for IKT-arkitektur gjennom eksisterende eller nye interdepartementale samordningsorganer på IKT-området, uten at det settes av særskilte samlebevilgninger til fordeling knyttet til IKT-prosjekter.

I avsnitt 6.8 *Anbefalinger om ulike styringsorgan* drøfter arbeidsgruppen blant annet hvilke styringsorganer som bør opprettes, hvordan de bør innrettes mht. myndighet og hvilke(t) departement(er) som bør være ansvarlig(e) for styringsorganene. Etter arbeidsgruppens vurdering kan en løsning være å legge hele ansvaret til Finansdepartementet. Arbeidsgruppen viser i denne forbindelse til at det danske finansdepartementet har en tilsvarende funksjon. Finansdepartementet vil i denne forbindelse minne om at det danske finansdepartementet er innrettet på en annen måte enn Finansdepartementet i Norge. Blant annet har det danske finansdepartementet en annen og mer omfattende oppgaveportefølje enn det som er tilfelle i Norge, og dermed også en litt annen rolle i statsforvaltningen. Den danske modellen for styring av offentlig IKT-arkitektur lar seg således ikke nødvendigvis direkte overføre til norske forhold og forvaltningstradisjon.

Etter arbeidsgruppens vurdering er en avgjørende suksessfaktor for målene som ligger til grunn for etablering av felles IKT-arkitektur og bruken av felleskomponenter, at regimet for styring, forvaltning og oppfølging etableres med "[...] en tverrdepartemental tyngde som kan nå frem i budsjettprosessen på en god måte." Etter

Finansdepartementets mening bør vurderingen av ovennevnte ta utgangspunkt i den nåværende faglige ansvarsfordelingen mellom departementene.

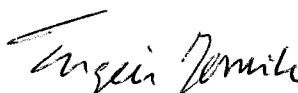
I avsnitt 6.9 *Anbefaling om innhold i tildelingsbrev* anbefaler arbeidsgruppen at alle tildelingsbrev inneholder en fast adressering av målene for offentlig IKT-arkitektur med sikte på at virksomhetene blir målt på hvordan de støtter opp under målene.

Finansdepartementet er på generelt grunnlag skeptisk til økt bruk av obligatoriske fellesføringer i tildelingsbrevene. Det enkelte departement som har etatsstyringsansvar, bør vurdere hvilke mål og styringsparametere som ansees relevant og vesentlig for styringen av sine underliggende virksomheter.

Med hilsen

for

Heidi Heggenes e.f.
ekspedisjonssjef

Torgeir Jonvik
spesialrådgiver